



Netherlands Commission for
Environmental Assessment

Bestemmingsplan Buitengebied Zundert

Aanvullend toetsingsadvies over het milieueffectrapport

7 maart 2012 / rapportnummer 2514-73



1. Oordeel over de aanvulling op het MER

De gemeente Zundert wil in het kader van het bestemmingplan buitengebied haar beleid over de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij en de boomteeltsector nader uitwerken. Ter onderbouwing van de besluitvorming over het bestemmingsplan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

De Commissie voor de m.e.r. (verder 'de Commissie') heeft in haar advies, d.d. 24 november 2011, aangegeven dat het MER niet alle essentiële informatie bevatte om het milieubelang een voldoende rol te kunnen laten spelen in de besluitvorming.¹ De tekortkomingen betroffen:

- het ontbreken van inzicht in de kwantitatieve effecten op de bodem en de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en -kwantiteit;
- het ontbreken van een visie op de gewenste landschappelijke ontwikkeling van het buitengebied, en daarmee ook van een toetsingkader voor de beoordeling van de landschappelijke effecten van de ontwikkelingen mogelijk gemaakt in de boomteeltsector.

Naar aanleiding daarvan heeft de gemeente Zundert een aanvulling op het MER opgesteld. Met de aanvulling is naar het oordeel van de Commissie veel extra en ook bruikbare informatie voor de besluitvorming beschikbaar gekomen. Met name de suggesties voor maatregelen die kunnen worden opgenomen in het bestemmingsplan of in vergunningen acht zij waardevol. Daarmee is voldoende informatie voor de besluitvorming beschikbaar gekomen. In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht. In hoofdstuk 3 zijn aanbevelingen voor het vervolgproces opgenomen.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Effecten op bodem en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit

MER

In het MER is aangegeven dat de ontwikkelingen mogelijk gemaakt in de boomteeltsector een (sterk) negatieve invloed zullen hebben op de bodem en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit. Dit terwijl uit de bodemkwaliteitskaart (niet opgenomen in het MER) zou blijken dat de bovengrond nu al licht is verontreinigd met de bestrijdingsmiddelen DDT en Drins en de normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) qua bestrijdingsmiddelen en meststoffen al worden overschreden en ook op termijn niet zullen worden gehaald. In het MER is niet aangegeven:

- in welke mate in de huidige situatie en autonome ontwikkeling de wettelijke grens- en richtwaarden worden overschreden;

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

- in welke mate het initiatief bijdraagt aan verdere verslechtering van de bodem en de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit;
- welke ruimtelijke maatregelen denkbaar zijn om op termijn wel aan de vereisten van de KRW te kunnen voldoen en wat het effect is van deze maatregelen.

De Commissie heeft daarom geadviseerd in een aanvulling op het MER op basis van bestaande informatie (bodemkwaliteitskaart; informatie van Waterschap) de bodem en de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit te kwantificeren, zowel voor de huidige situatie, de autonome ontwikkeling, als de bij de verschillende alternatieven mogelijk gemaakte ontwikkeling van de boom- en veeteeltsector. Geadviseerd is daarbij aan te geven welke criteria de boom- en veeteelt op termijn moeten voldoen om uiterlijk in 2027 aan de eisen van de KRW te kunnen voldoen, en welke ruimtelijke maatregelen in dit verband nu al getroffen kunnen/moeten worden en welke effecten van deze maatregelen verwacht mogen worden.

Aanvulling op het MER

In de aanvulling is aangegeven dat in de huidige situatie voor verschillende bestrijdingsmiddelen de grondwater- en oppervlaktewaterkwaliteitsnormen worden overschreden. Ook kwaliteitsdoelstellingen voor nitraat en fosfaat worden niet gehaald. Het vigerende bestemmingsplan biedt ruimte voor het uitbreiden van de boom- en veeteeltsector. Het nieuwe bestemmingsplan maakt nog verdere uitbreiding mogelijk. Dit betekent dat in de autonome situatie en zeker bij uitvoering van de verschillende alternatieven een verdere verslechtering aannemelijk is. Om de normen en doelen te kunnen bereiken zijn aanvullende maatregelen nodig, waarbij ook ingezet zal moeten worden op beperking van de emissie en met name uitspoeling vanuit de huidige aanwezige bedrijven. Onderbouwd wordt dat er maar beperkte mogelijkheden zijn om binnen het bestemmingsplan de emissies van bestrijdingsmiddelen en nutriënten te beperken. Verbetermogelijkheden liggen met name in toepassen van intensievere controle en handhaving, en het samen met de boomteeltsector uitwerken van maatwerkoplossingen. De aanvulling geeft een uitgebreid overzicht van dergelijke oplossingen en handvatten voor maatregelen die de milieukwaliteit kunnen verbeteren. De Commissie wijst aanvullend nog op de mogelijkheid via het bestemmingsplan spuitvrije zones in te stellen waardoor de *gevolgen van* emissies beperkt worden. Afhankelijk van het ambitieniveau kan gekozen worden voor spuitvrije zones met of zonder een agrarische bestemming of, nog een ambitieniveau hoger, voor spuitvrije zones optimaal ingericht vanuit oogpunt van landschap en/of biodiversiteit. Ook het aanleggen van werkpaden aan de buitenzijde van percelen met daarbij de eis van buiten naar binnen te spuiten zal de gevolgen van emissies beperken zonder dat dat tot (noemenswaardig) verlies aan beteelbare oppervlakte hoeft te leiden.

2.2 Effecten op grond- en oppervlaktewaterkwaliteit

MER

In het MER is aangegeven dat een toename van de onttrekking van grondwater of het gebruik van hemelwater (vermindering van grondwateraanvulling) als gietwater kan leiden tot (geringe) effecten op het grond- en oppervlaktewatersysteem.² In het MER zijn de effecten niet

² Dit kan mogelijk ook effecten hebben op enkele locaties met hoge natuurwaarden in beken, die afhankelijk zijn van diepe kalkrijke kwel.

gekwantificeerd en is ook niet aangegeven welke ruimtelijke maatregelen in dit verband getroffen kunnen/moeten worden om deze effecten te mitigeren of te voorkomen.

De Commissie heeft daarom geadviseerd in een aanvulling op het MER voor de verschillende alternatieven globaal de effecten van de onttrekking van grondwater en het gebruik van hemelwater als gietwater voor het grond- en oppervlaktewatersysteem te kwantificeren. Geadviseerd is aan te geven of, en zo ja welke ruimtelijke maatregelen getroffen kunnen/moeten worden om deze effecten te mitigeren of te voorkomen.

Aanvulling op het MER

In de aanvulling op het MER zijn voor de verschillende alternatieven de effecten van de onttrekking van grondwater en het gebruik van hemelwater als gietwater voor het grond- en oppervlaktewatersysteem aangegeven.³ Voldoende aannemelijk is gemaakt dat de effecten van grondwateronttrekkingen beperkt zullen zijn doordat het debiet van de onttrekkingen en het aantal onttrekkingen in de beekdalen beperkt is, en de onttrekkingen bovendien aan de rand van het kwelgebied liggen, waar de kwel momenteel al zeer beperkt is. De toename van verhard oppervlak zal een negatief effect hebben op de grondwaterstand. In de aanvulling zijn verschillende mitigerende maatregelen benoemd om negatieve effecten van onttrekkingen en verharding te voorkomen.

2.3 Landschappelijke effecten

MER

In het MER is aangegeven dat de ontwikkelingen mogelijk gemaakt in de boomteeltsector zullen zorgen voor verdere verglazing/bouwmassa, plasticering en containerisering van het buitengebied. Tevens is aangegeven dat daardoor ook de kenmerkende beekdalen minder zichtbaar zullen worden in het landschap. Een visie op de gewenste landschappelijke ontwikkeling van het buitengebied en een beeldkwaliteitsplan ontbreken echter nog, en daardoor ook een toetsingskader voor de beoordeling van de alternatieven. Niet is aangegeven hoe via ruimtelijke ordeningsmaatregelen negatieve effecten op aanwezige landschappelijke waarden kunnen worden voorkomen of beperkt, en hoe de landschappelijke kwaliteiten van de beekdalen zijn te verhogen. Ook zijn geen visualisaties van de landschappelijke effecten opgenomen.

De Commissie heeft daarom geadviseerd in een aanvulling op het MER een visie op de gewenste landschappelijke ontwikkeling van het buitengebied op te stellen als toetsingskader voor de beoordeling van de alternatieven. Geadviseerd is daarbij aan te geven welke ruimtelijke maatregelen getroffen kunnen worden om negatieve effecten op aanwezige landschappelijke waarden te voorkomen en de landschappelijke kwaliteiten van de beekdalen te verhogen. Geadviseerd is visualisaties te presenteren van de landschappelijke effecten van de ontwikkelingen in de glastuinbouw- en boomteeltsector die met de verschillende alternatieven (maximaal) mogelijk worden gemaakt.

³ Enerzijds kan, doordat de onttrekkingen anders verspreid worden, een negatief effect optreden in de vorm van beïnvloeding van grondwater en mogelijk ook kwel. Anderzijds kan door verplaatsing van onttrekking ook een positief effect optreden waarbij de grondwatervoorraad en diepe kwelstromen beter beschermd worden (zie blz. 34 en 35 van de aanvulling op het MER).

Aanvulling op het MER

In de aanvulling is een visie op de gewenste landschappelijke ontwikkeling opgenomen. Deze visie zal gebruikt worden om toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen aan te toetsen. Aangegeven wordt dat de ruimte die het nieuwe bestemmingsplan geeft aan de groei van de boomteelt ingrijpende gevolgen kan hebben voor de kwaliteit van het landschap. Het risico bestaat dat:

- grote delen van het gebied volledig bebouwd raken;
- langs bestaande wegen dichte lintbebouwing ontstaat;
- druk ontstaat op bestaande groenstructuren en het moeilijker wordt om nieuw groen te ontwikkelen;
- (onaantrekkelijke) waterbergingen het landschap gaan domineren.

In de aanvulling is aangegeven welke maatregelen in het kader van het bestemmingsplan genomen kunnen worden om bovengenoemde risico's te verkleinen. Zo wordt een gewenste verdeling van bouwvlakken (1/3 bouwvlak versus 2/3 open ruimte) genoemd waardoor de hoofdstructuur van het landschap beter behouden blijft. Ook wil de gemeente dat ondernemers investeren in het groen op hun kavel of in lanen en andere landschapselementen om de kwaliteit van het buitengebied te vergroten. De Commissie adviseert, zoals ook voorgesteld in de aanvulling, nog een meer gedetailleerd landschapsontwikkelingsplan en bijbehorend uitvoeringsplan op te stellen. In het uitvoeringsplan kunnen meer concreet de locatiespecifieke maatregelen benoemd worden waarmee het streefbeeld uit de landschapsvisie bereikt kan worden. Vooruitlopend op een meer gedetailleerd landschapsontwikkelingsplan en bijbehorend uitwerkingsplan kan de gemeente bij toepassing van haar wijzigingsbevoegdheid de landschapsvisie als basis gebruiken voor de beoordeling van vergunningaanvragen. Daarnaast wijst de Commissie op de mogelijkheid om via het bestemmingsplan spuitvrije zones in te stellen en deze vanuit landschappelijk oogpunt optimaal in te richten (zie ook paragraaf 2.1 van dit advies).

3. Aanbevelingen voor het vervolgproces

De opmerkingen in het verdere advies hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. In de aanvulling op het MER is aandacht gegeven aan deze aanbevelingen.

3.1 Veehouderij

3.1.1 Referentiesituatie

MER

De Commissie heeft geconstateerd dat de CBS-dieraantallen in tabel 11 van het MER niet geheel overeenkomen met de dieraantallen die op CBS-Statline gepubliceerd zijn, en in sommige gevallen hiervan sterk afwijken. Daarom heeft de Commissie vraagtekens geplaatst bij de referentiesituatie in het MER en geadviseerd dit te verduidelijken.

Aanvulling op het MER

In de aanvulling op het MER worden, naast de vergunde dierplaatsen, de 'werkelijke' en 'gecorrigeerde' CBS-dieraantallen weergegeven en wordt bij iedere doorgevoerde correctie een verklaring gegeven waarom deze is doorgevoerd. De Commissie acht deze verklaringen⁴, en de nadere toelichting hoe dit tot correcties heeft geleid, navolgbaar en plausibel. Naast genoemde verklaringen kan er ook sprake zijn van situaties van overbezetting (een hoger aantal dieren dan vergund), maar het is terecht dat, mocht zulks het geval zijn, dit niet wordt meegenomen in de referentiesituatie. In het MER wordt daarom het feitelijke aantal bezette dierplaatsen gemaximaliseerd op het vergunde aantal.

Met de onderbouwing in de aanvulling is inzichtelijk en aannemelijk gemaakt dat de referentiesituatie in het MER op een navolgbare wijze is bepaald en, gegeven de beschikbare informatie, de beste inschatting is van de feitelijke situatie.

3.1.2 Effecten op Natura 2000-gebieden

MER

De effecten op de Natura 2000 gebieden zijn in het MER en de Passende beoordeling juist beschreven. Geconcludeerd wordt dat bij de alternatieven 'Beperkte groei' en 'Sterke groei' op verschillende, respectievelijk alle onderzochte Natura 2000-gebieden een (beperkte) toename van de stikstofdepositie optreedt en dat daarmee significante gevolgen niet zijn uit te sluiten. Als het benutten van de planologische ontwikkelmogelijkheden gepaard gaat met investeringen in de toepassing van emissiereducerende technieken en saldering zoals voorgeschreven in de Verordening 'Stikstof en Natura 2000' van de provincie Noord-Brabant, acht de Commissie het aannemelijk dat de depositie op Natura 2000-gebieden niet zal toenemen en de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000 gebieden niet zullen worden aangetast. De Commissie merkt op dat de Verordening niet van toepassing is buiten de provincie Noord-Brabant. In het MER is niet aangegeven op welke wijze en in welke mate aan de wettelijke eisen voldaan kan worden die gelden voor de Natura 2000-gebieden in België.

De Commissie heeft daarom geadviseerd voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan na te gaan welke consequenties voor de planologische ontwikkelmogelijkheden voortvloeien uit de wettelijke vereisten die gelden voor de Natura 2000-gebieden in Bel-

⁴ Verschillen in definitie van diercategorieën tussen het CBS- en het vergunningenbestand, evenals het meetellen van jonge dieren (CBS) die in het kader van de milieuvergunning geen aparte dierplaatsen bezetten)

gië. De Commissie adviseert daartoe contact op te nemen met de Belgische autoriteiten. Uit de Vogel- en Habitatrichtlijn volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets met succes wordt doorlopen.

Aanvulling op het MER

Ook in de aanvulling wordt geadviseerd voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan contact op te nemen met de Belgische autoriteiten, zeker als gekozen wordt voor een voor een alternatief waarmee een stijging van de stikstofdepositie op de Belgische Natura 2000-gebieden niet kan worden uitgesloten. De Passende beoordeling kan gebruikt worden om de Belgische autoriteiten inzicht te geven in de effecten en eventuele mitigerende en compenserende maatregelen.

3.2 Flora- en faunawet

MER

In het MER is een overzicht opgenomen van de zogenoemde prioritaire soorten⁵ die voorkomen in het plangebied. Enkele wel in het plangebied aanwezige en beschermde (tabel 3-) soorten uit de Flora en faunawet ontbreken echter in het overzicht. Uit de natuurtoets uitgevoerd voor de Randweg Zundert blijkt bijvoorbeeld dat er in het plangebied nog andere beschermde soorten uit de Flora en faunawet aanwezig zijn, zoals de Gewone dwergvleermuis en de Rosse vleermuis.

De Commissie heeft daarom geadviseerd bij de toelichting op het bestemmingsplan, op basis van bestaande data, ook de overige voorkomende 'tabel 3'-soorten uit de Flora en faunawet te benoemen. Geadviseerd is bij de concrete realisatie van ontwikkelingen locatiespecifiek te onderzoeken of beschermde soorten negatieve effecten ondervinden van de beoogde ontwikkeling.

Aanvulling op het MER

In de aanvulling is een overzicht gegeven van de in het plangebied aanwezige beschermde soorten. Geadviseerd wordt bij concrete initiatieven de toetsing op soorten uit de Flora- en faunawet en de prioritaire soorten van de provincie Noord-Brabant te betrekken. Mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten zijn aangegeven, evenals mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

⁵ Planten en dieren waarvoor de provincie Noord-Brabant belangrijk is.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Zundert

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Zundert

Besluit: Vaststellen van een nieuw bestemmingsplan buitengebied

Categorie Besluit m.e.r.: Plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D9 en D14, en vanwege passende beoordeling

Activiteit: Uitwerking beleid over de ontwikkelingsmogelijkheden voor de boomteeltsector en intensieve veehouderij

Procedurele gegevens:

Aankondiging start procedure in de Zundertse Bode van: 16 februari 2011

Ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 21 februari tot 4 april 2011

Adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 10 februari 2011

Advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 19 april 2011

Kennisgeving MER in de Zundertse Bode van: 5 oktober 2011

Ter inzage legging MER: 6 oktober t/m 16 november 2011

Aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 22 september 2011

Toetsingsadvies uitgebracht: 24 november 2011

Aanvraag aanvullend toetsingsadvies: 16 januari 2012

Aanvullend toetsingsadvies uitgebracht: 7 maart 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. S. Bokma

dr. G.P.J. Draaijers (werkgroepsecretaris)

drs. Y.J. van Manen

drs. L. Oprel

dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer en de eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in

het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Aanvulling op het MER Bestemmingsplan Buitengebied gemeente Zundert, 3 januari 2012, 076025577:0.3
- Samenvatting MER en aanvulling Bestemmingsplan Buitengebied gemeente Zundert, 1 januari 2012, 075702914:0.2
- Landschapsvisie Zundert

**Aanvullend toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Bestemmingsplan Buitengebied Zundert**

ISBN: 978-90-421-3466-9



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

